

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Ordsprog

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Ordsprog", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 62. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_312_3-txt-shoot-idm107/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

været, det er kun usforkasteligt: kan ikke for-
kastes, uden at trodse Samvittighed og Erfaring.

Hvorledes nu Christendommen overalt hævder
sin Anseelse, og vinder ved enhver sandhedskærlig
Betragtning, det skal vi, om Gud vil, end videre
see, naar vi fremfare, og skræbe med Diet paa hvad
der er unægtelig Sandhed og utvivlsom Erfaring,
at oprebe Forholdet mellem Poesie, Kunst og Vid-
skab, som Ordene der betegne hvad der i Historien
har udgivet sig for Storhed, Skionhed og Sand-
hed, og turde jeg haabe ved denne Forberedelse, ogsaa
kun hos en Eneste, at nedbryde den utydfalige Forbød,
at Mennesket, i en vis Retning af sine Kræfter,
har Lov til at tabe Sandhed af Sigte, til at op-
offre den for hvad der er, eller synes ham stort og
fiønt, da agter jeg mig ikke at have tattet forgiæves,
men i al Fald er det ikke Sandheds Skjold, naar
den ikke høres.

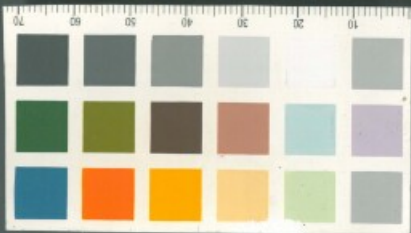
Om Ordsprog.

Suffer jeg ret, da har man den saakaldte Athenes
Død for, at man kan drukne Poesie, ja, med
Skam at tale om, var det uventvial mig selv der
beskjæftedes for den Misgjerning, som jeg, paa min

Blis, imidlertid vilde kalde en Heste-Gjerning,
da der sikkert vil ligesaa meget til, som til at drukne
en levende Kat, Noget man vel veed en Nalboe
prøvede paa, men omsonst. Altvortlig talt, troer
jeg da det er umueligt at drukne Poesie, uagtet jeg
nødes til at indtrømme, at mangen Nalboe har
forsøgt det, ja at flige Forsøg ret havde til Dagens
Orden i Nalboernes gyldne Tid, som man ellers
pleier at kalde det oplyste, attende Aarhundrede,
Vel veed jeg godt hvormegit der med Skin lader sig
indvende mod min Paastand om Umueligheden, da
Erfaringen virkelig synes at lære det Modfatte og
vise det er ingen Ting; men just derfor tviv-
ler jeg om de store Virkninger, thi ingen Ting giver
neppe store, og Smaating kan det dog umulig være
at tage Poesien af Dage, da den dog unægtelig er
det Største man har seet i Verden. Uagtet altsaa
Poesiens Undergang i Bandet synes bekræftet
ved mangfoldige Hænders Underkæft saavel i Vers
som Prosa, og maa altsaa være ligesaa vis som
Djævelens salige Endeligt, der i en af hine Dages
Adres-Kvifer kundgjordes af hans nærmeste Paa-
sørende for udbenyets Slægt og Venner, saa vover
jeg dog at tvivle om begge Dete, og hvad Poesien
angaar, maa jeg bemærke, at man ganske rigtig
frembar Bandet, hvori den Fuldts være druknet, men

Lunde aldrig bevise at man havde seet den, end sige
 havt den i sin Haand, som dog var aldeles nobs-
 vendigt, for at tage Livet af den. Vel laas der
 noget i Landet som man kaldte Poesie, men, for at
 blive i Molboe. Lignelsen som her passer bedst, det
 havde aabenbar aldrig været nogen levende Kal, men
 var en tør Lyde eller en Spegeflid, som man, og
 saa paa Molboevit, havde sat i Gadelæret for at
 pngle, og her har vi ret et træffende Billede paa det
 attende Aarhundredes fleste Reformationer:
 man indbildte sig at have slaaet ihjel, hvod man al-
 drig havde seet uden Sleggen af, og kom med noget
 Nyt, som man tænkte skulde optage Alt, uagtet det
 i Grunden var en død Sid. Saaledes indbildte
 man sig at have druknet Christendommen og hele
 den gamle Historie i det Skulle-Vand man
 kaldte Critik, og at have besvongret hele Gadelæ-
 ret med tydel Fornuft og fransk Physik, hvoraf man
 haabede en velsignet Vngel. Saaledes indbildte man
 sig at have druknet den poetiske Aand i Pebermynte-
 Vand, som man kaldte Afshetik, og tænkte at kun-
 ne give Peblinge. Seen baade Liv og Smag, ved
 at kaste Navnene paa gamle Afguder, Musen og
 Gratier samt andre Billeder deri. At det ikke er
 tykkedes spnderlig med Ynglingen, det veed man, og
 med Drabningen seer man jeg paastaaer, det var

og saa Hjas, men dog vilde jeg ingenlunde herfor
 beraae mig paa den nymodens Christendom, Histo-
 rie og Poesie, som har sit Borgesie sammesteds
 hist ube, og er os, i det mindste af nogle Døve-
 Bøvere bekiendt, thi, sandt at sige, er det vel det
 sikkerste Kiendtegn paa, at man er død, naar man
 gaar igien, og at det Spogerie er Sienskerd,
 kan jeg ingenlunde tvivle paa. Herinde seer man
 det da ogsaa grandt, thi seer man ikke, at efter den
 beromte Hæredands om Treins Alter, ja, hvad som
 mere er, efter de virkelige, kun altsor sigtige Livs-
 Tegn Poesien i Dehtenstager yttrede, haaber man
 endnu at Potten skal holde, Potten, hvori det
 attende Aarhundrede koagde alskens Sammenfurium
 til Hære-Rætter for hvem der vilde redb sin Luns-
 ge fra at Smag paa sand Poesie. Jeg veed det mes-
 get vel, at den Mand, der vel næret et saadant
 Haab, det Haab, at ved Gutfelds og Boies, og
 hvem veed, ved hvilke Hænder ellers, skal hvad man
 kaldte Poesiens gyldne Alder: den mest vandede,
 upoetiske, aandelose Kroblinge. Tid Danmark nos-
 gensinde har havt, vende tilbage; jeg veed, at han,
 hvad og hans Vurdering af Kingo, Sorterup, Hols-
 berg og Flere bevise, har langt mere Smag for
 sand Poesie end den Tid han saa uforstøbt becom-
 3 B. 29. 1800. 1801. 1802. (5) 1803. 1804.

mer, og end Dværgene, som indbildte sig vidt at overskue ham, men hverken det eller Andet maa afholde mig fra, ved denne Leilighed paa det Bestemteste at erklære mig for det modsatte Duffe og Haab: det Duffe og Haab, at hvordan saa Tidene skifte, det dog aldrig meer skal i Danmark komme saavidt med den aandige Blindhed, at man taler Gussfeld og Gultberg, Zetlij og Horebow, Hasle og Lundsbye eller slige Verificatorer, hvis andre Fortjensker her stot ikke vedkomme mig, mellem Dig og mig, uden at møde høitstet og grundig Modsigelse. Allermindst bør eller vil jeg fortie dette mit Haab i et Møstik, da de Engles blinde Maam og stonde, de Hurra let hos mange kunde vække Duffet om Gienfødelse af den forrige Landsmag, saameget mere som Smagen for Dehlenschlägers senere Prospecter lader sig dermed prægtig forene. Mit Haab bygger jeg da ingenlunde paa den saakaldte oehlensschlägerske Skole, saalidt som paa noget Skoles Fuperie, af hvad Navn nævnes kan, men paa den Visshed, at Sandhed skal i alle Maader seire, og paa Historiens Vidnesbyrd om det danske Hjertes Grundslag for Sandhed. Længe kan det dog vist ikke vare, før Kønene begynde at ryge fra Kornet, ja jeg har endnu det Haab, at Dehlenschläger selv vil opdage Afstanden mellem Aladdin og Fiskeren,

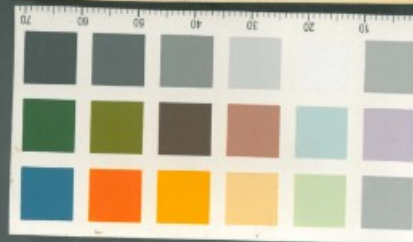
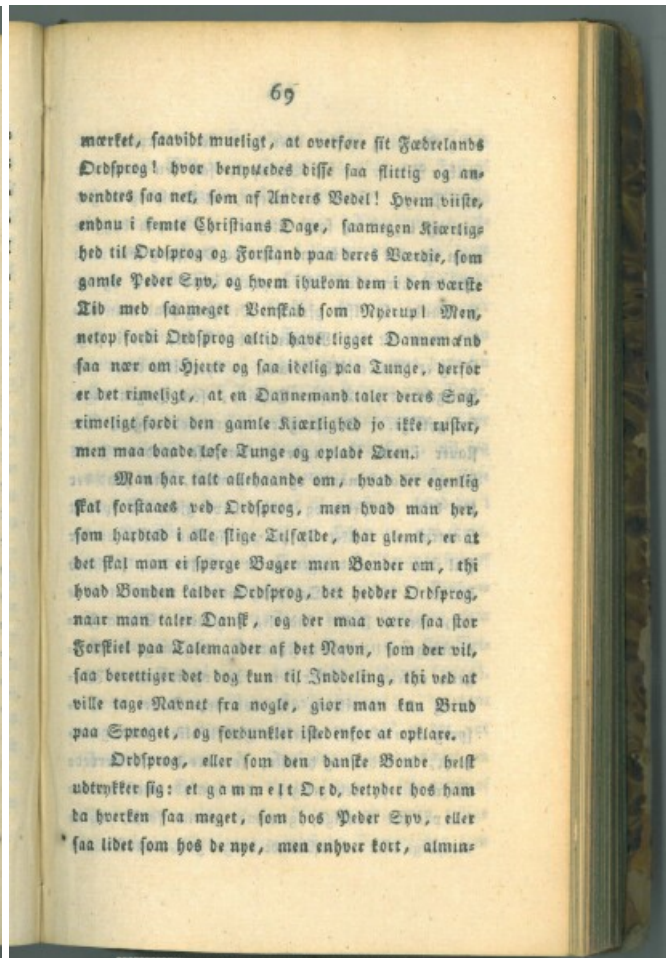
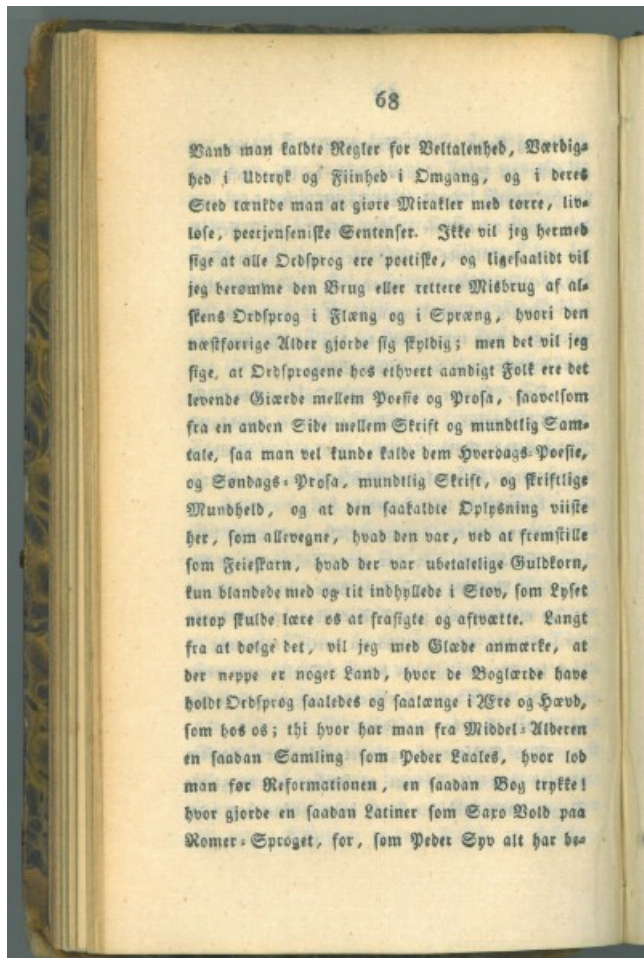
Hakon og Hugo, og bestemme sine Forgubere ved at tykke det Stav af sine Gødder de have lyst som en Helligdom. At Røgheds Følelse vilde seire over den tomme: aamblose og marulose Quasi: Høstehil, der dog ingenlunde tilfredsfiller, men tit modsiges den, det er et Haab jeg engang var nær ved at fatte, men som jeg vel nu bliver nødt til at opgive, og det er tungt, men tungere var det dog titivise, om man atter hyldebe hvad han kaldte Smag.

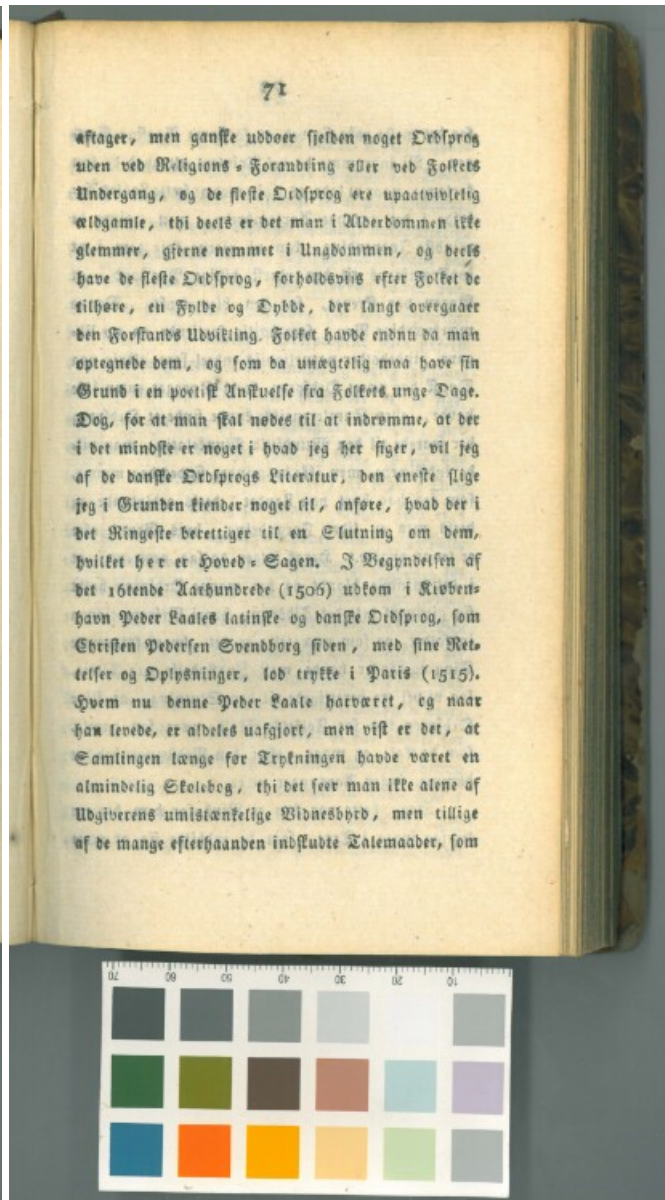
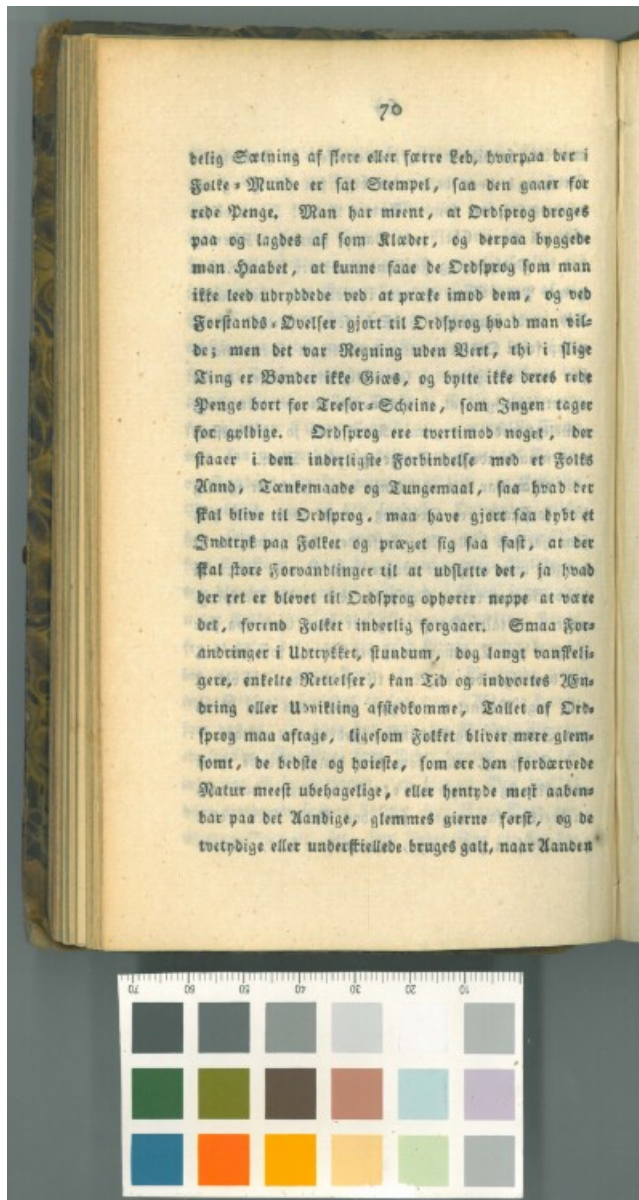
Dag, Harne over de gale Dptoir i de sidste Dages Litteratur, der synes at spaae et hovedkulds Tilbagefald i Gade. Klæret, op af hvilket vi under den retvendte Dehlenschlägers uforglemmelige Harpeflag, begynde at løfte Hovedet, Harne over det, og Sorg over, at den herlige Skjalb, nedslunket dybt under sin Harpe, selv har givet Anledning til saa pøntelig en Vending; disse Ting have hentret mig til at sige mere om vore poetiske Karstider, end jeg havde her i Sinde; og jeg vil da nu hurtig vende mig til hvad jeg her egentlig vilde berøre: Dedsprogene nemlig, for hvilke denne Fortale dog ingenlunde er saa upassende, som den kan synes.

Med Dedsprogene gik det anbenbar, ligesom hardtab med alle Andigt og Hørligt fra de gamle Dage, man indbildte sig at have druknet dem i det

(5 *)

for det meste røbe sig ved at forføre Bogstav-Ban-
gen. Vi indromme da vel Tvivlere alt hvad de kan
forlange, naar vi lade os noie med at sætte Laales Ar-
bejde i det 15tende Aarhundrede, men, giøre de
mindste Indbending, kan vi gierne soie dem i at
indskrænte os til den øverst billige Paastand, at
Bogen var skrevet, for den blev trykt. Denne
mærkwærdige Bog, som høitig fortjende en ny Ud-
gave, indeholder naturligviis endel som aldrig paa
Dansk har været Dedsprog, fordi Sproget enten ikke
havde, eller Samleten ikke kunde finde et Dedsprog
der svarede til den Mundfuld Munkelatin, man vil-
de indskræpe, men ikke desmindre findes dog mange,
som jeg har hørt paa Landet, deels ordlydende og
deels med en liden Forandring, hvis Grund ofte
er let at angive. Heraf følger da saa ontrent, at
i det mindste blandt os har mange Dedsprog holdt
sig giennem hele det Tidrum, hvori Reformationen
indfaldt, og som usægtelig er det, hvori fremmede
Ting og Bøger havde mest Indflydelse paa Folket,
saa vi vel ere berettigede til den Siutning, at lige
Dedsprog kan for Folkets Skold være saa gamle,
som de skal, og maae, efter den Behængenhed at
domme, ingen Aarsunger være.

Dog, dette var kun et Vink for dem der ere
ligesaa svage i Troe, som de indbilde sig at være

stærke i Tvivl, og vi vende nu om til Stedet, hvors
fra vi vilde betragte Dedsprogs Vigtighed. Denne
er, som man let seer, historisk og af stort Omfang.

Forst ere de for Sproget af langt større Vigtig-
hed, end man almindelig i Sproggrundfningen har
taget sig i Aet for, eller lagt tilbørlig Vægt paa.
Hvad der stør falder i Sinene, har man naturlig-
viis seet, at vi nemlig i Dedsprogene være sikkerst
paa at høre Folkets Modersmaal, og rigtig forstaae
de indslutte disse Ord Alt hvad der er at siige,
men hvad alle stør see, er aldrig det Dybeste, med
mindre Tingen er meget tynd og flad, og det har
man da vel helst lagt Mærke til, at man i Deds-
progene hører Sprogets Aand. Sagen selv er i
Dortigt klar nok, og man behøver blot at oversætte
endeel Dedsprog af mækelig forskellige Sprog, for
at overbevise sig derom, men den nødvendige Folgte:
at Særhed i sine Dedsprog er det uomstødtligste Bee-
viis et Sprog kan fremlægge for Originallitet, det
har man, saavidt jeg veed, almindelig overset. Lad
Tvivleren længe nok synes at kunne triumphere over,
eller dog slubde sig fra, de Beviser vi kan anføre for
et Tungemaalts Hede og Særhed; lad ham endog
finde Bisfald, naar han paastaar at hvoet Ord i
Dedsprogene kan fordem have lydt anderledes, eller
at de alle ere gjorde samme Dag man præntede dem!

det kan han dog kun bide Born og Tøffer ind, at so Tungemaal, der ikke kan taale hinandens Dedsprog, i Grunden ere eet, da man nuyet mere finder, at næsten alle Sprog have hvi Noget tilfælleds.

Dedsprogenes anden Vigtighed kan vi kalde den moralske, og den har man heller ikke overset, men dog lobet over med Haresed, thi i et Folks Dedsprog lærer vi bestemt at kende dets Forhold til Sandhed og dets Hverdags-Moral, og jo færre lognagtige, desmere sandfærdigt er Folket. Herved maa vi imidlertid lægge Mærke til, at noget Sandt ligger der altid til Grund i Dedsprog, men snart udfige de hvad der sædvanlig seer, snart hvad der burde seer, ofte giøre de et sandstligt Billede til Udtryk for en Lov i Kandens Rige, og her er det man opbager Forhiellen; intet Folk er reent, det seer man aldrig klarere end i Dedsprogenes, jo mere betænksomt et Folk er, desmindre, og jo mere hjerteligt det er, desmere kan man fra denne Side bygge paa dets Dedsprog, men Vigtigheden er upaatvilelig, og Yderligere der ne afgjorende.

Endelig komme vi til Dedsprogenes poetiske Vigtighed, om man ellers saaledes kan udtrykke den historiske Vigtighed de have, forsaavidt de lære os at kende Folkets poetiske Side. Dette er noget

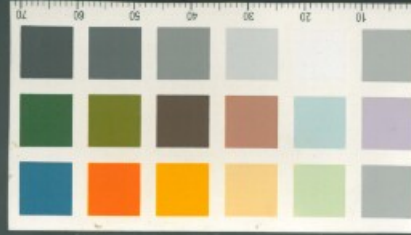
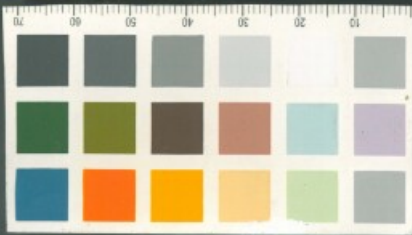
som man vel hidtil mest har overset, men jo dog ingenlunde med Rette, thi stikket og mere umidsænkkelige Vidnesbyrd gives der neppe, og naar man tvivler paa om et Værl fra Didsiden oprindelig til hører det Folk, paa hvis Sprog det findes, da vil samme Folks Dedsprog, hvis vi have dem, saa om trent kunne afgjøre Spørgsmaalet, thi i dem man det kunne sees, baade hvad Værl Folket lagde paa det Kandige, og fra hvilken Side de betragtede Folksindelsen mellem det Sandstlige og Over sandstlige. Overordentlig Forhiel finder man i denne Henseende mellem Folkens Dedsprog, ikke atene i de billedtge, men saa at sige i Tonen hvort de almindelig ere stemte; og jo mere kiernesfulde de ere, jo flere, ikke modstgende men gradvis stigende, Betpninger der ligger i dem, jo mere det er Tilfældet, at den aandige Betpning, som den egentlige, stikker frem igiennem den sandstlige, desmere Poesie var det anagtelig i Folket, ligesom derimod desmindre, jo mere eensidig og bestemt Dedsprogene udtrykte Bemærkninger over Sandst. Verden og det dagtge Liv. Entelig kendes det da ogsaa paa Dedsprogene, i bornær Maal, Versemaal og hvad der ellers hører til Poesiens Form ligger Folket, saa man og deraf kan giøre mangen vigtig Slutning om de poetiske Former et Folks Skribenter have brugt.

Meget maatte jeg tage feil, om ikke selv denne korte Fremstilling skulde noksom kunne vise at Dedsprogenes udgiore, en af Historiens vigtigste Kilder, forsaavidt et Folks Aand, Sprog og Tankemaade er Sjælen i dets Historie, som skal forklare os dets Bedrifter og Handelser. Men, hvor meget er da ikke her at giøre, for hvem som har Lykt og Leilighed til fra denne Side at fremme Menneskehedens store Antagende: de forbigangne Slægters og deci Menneskets Dydning! Hvermeget maa der ikke fra denne Side giores, førend mangt et Spørgsmaal om Folkens Slægtsskab og øvrige Forhold kan bestemt og tilfredstillende afgiores! Hvor vigtigt vilde det, f. Ex. ikke være, at have en Samling af Nordskætnes Dedsprog og sammenligne dem saavel med de græske Skrifte i det Hele, som fornemmelig med de Dedsprog fra Didskætneland, vi besidder! Hvilket Udbytte kan man ei være sikker paa, ved at sammenligne de østerrandske Dedsprog, og hvilken Theolog indseer ikke, at det selv for en rigtig Bibelsfortolkning vilde være høist vigtigt, især at sammenligne de ebraiske og arabiske Dedsprog, hvorved det bedst vilde vise sig i hvilket aandigt Forhold disse Sprog staae til hinanden! Ja, seer man ikke her en Vej, hvorpaa man kan, saa at sige; afsvinge selv Hebraisk og Græskes Sprog betydningsfuld

Skifte, og at man i en saadan Dedsprogs-Mithras tes vilde have et Landkort over Menneske, Riget, og et aandigt Slægt-Register; hvis Savn Intet videnskabeligt kan erstatte Historikeren!

Har nu dette sin Rigtighed, eller, for i en vigtig Sag at afkreafte enhver Indvending, er det kun vist, at vi i Dedsprogene have et vigtigt Bidrag til Folkens Historie, som ei uden Tab kan undværes, og som er det Vigtigste vi kan udspørge af Folk, der mangle Skifte, da er det ogsaa tilbørligt at denne Green paa Videnskabs-Traet pleies med langt anderledes Omhyggelighed, end hidtil er skeet. Det er saaledes klart, at Reisende i fjerne Lande burde giøre sig al muelig Umage for at samle en Skat i disse dybe Gruber, og det er klart, at hvert Folk, som ønsker at kende sine Fædre, maa stræbe at giøre denne Deel af deres Literatur saa selvstændig og frugtbar som mueligt. Skal dette imidlertid skee, da maa man ikke love, thi under den nærværende Støvhed indsvinder Skatten med Dagetal, og mangt et herligt Dedsprog, som Ingen har optegnet, findes maaskee i en Dings Mund, der ved næste Uoofald tager det med sig i Graven. Dog, til hvert Folk især maae vi for det meste overlade det, at giøre i denne Hensende saa meget sliet saa lidet for sin Historie, som det har Lykt, thi

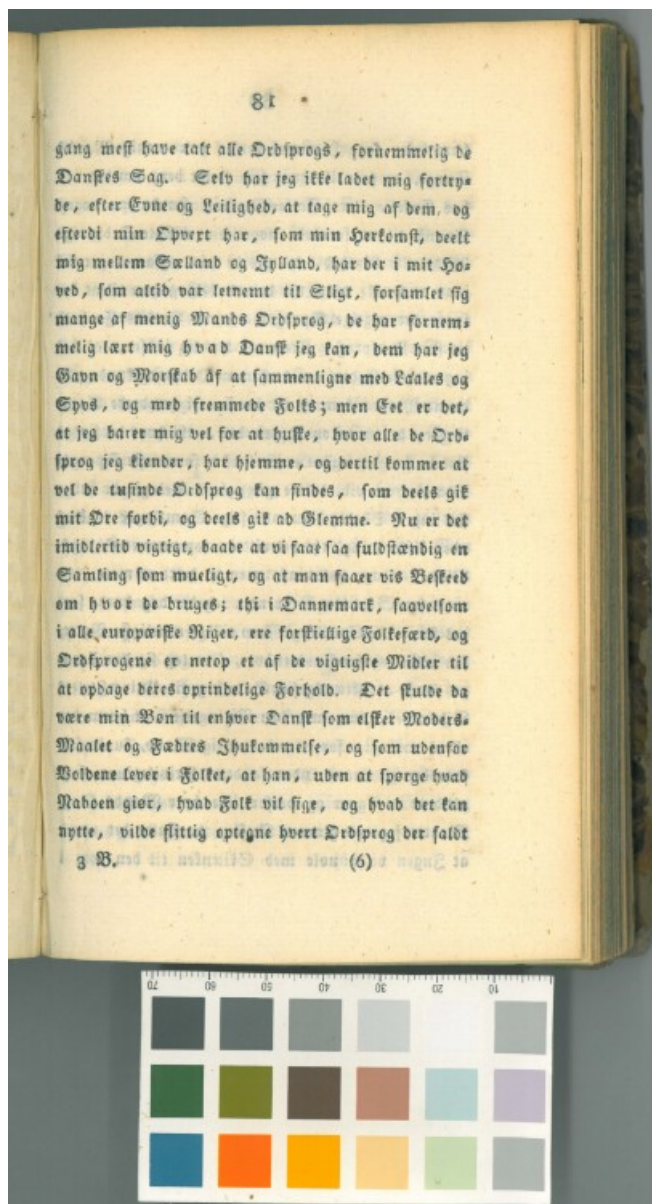
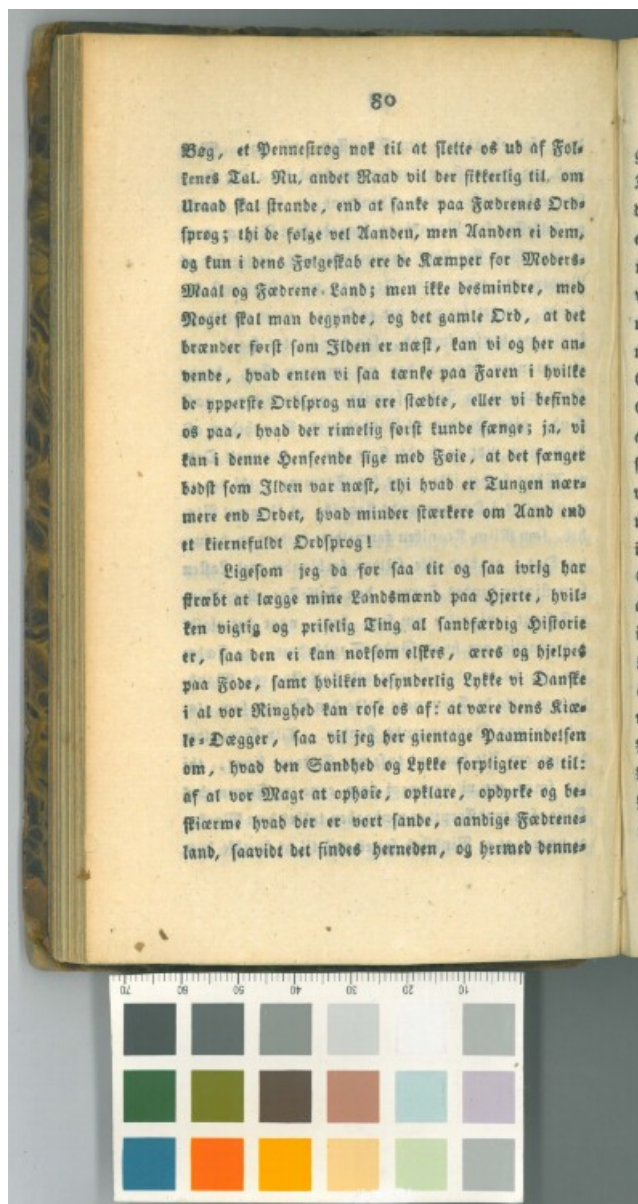

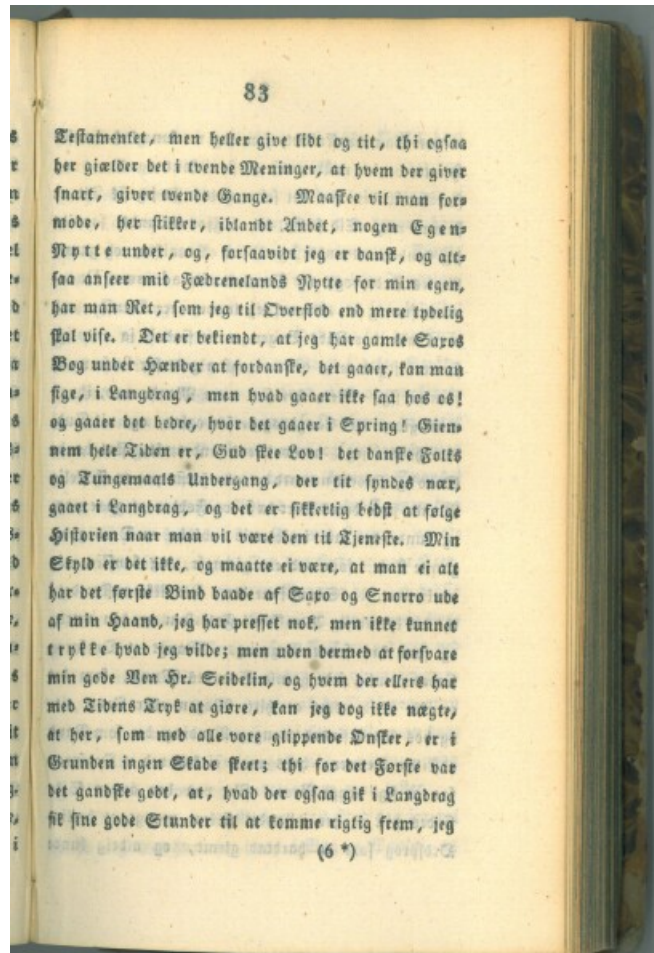
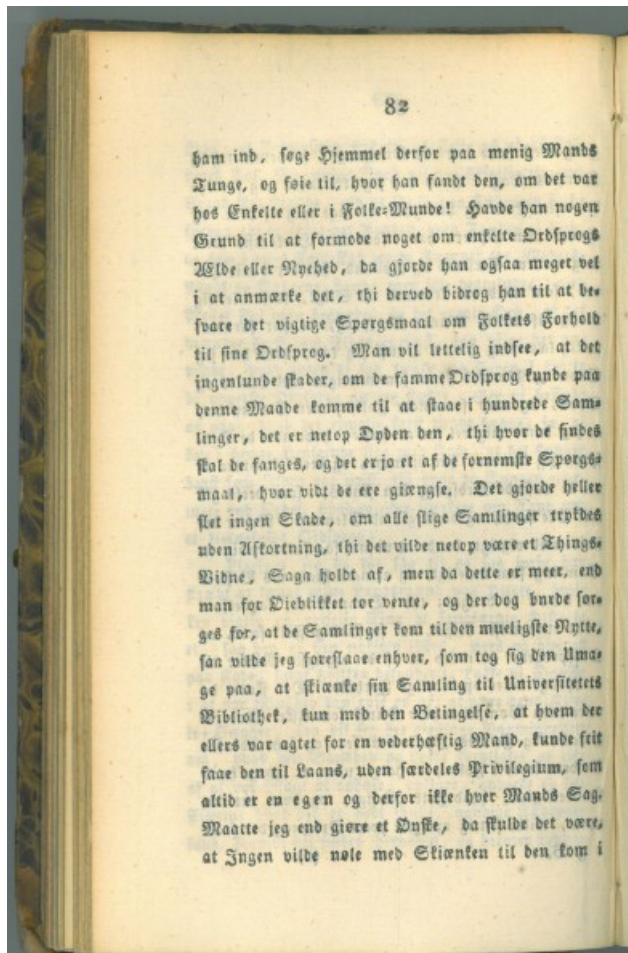
Dedsprog ere ikke nemme at udsørge, de maa være komne til os som af sig selv, eller de maa ligesom aflures Folket, saa der vilde anderedes Reiser og Reiserne til, end de sædvanlige, naar man af dem Kulde faae nogen Besked om hvad man siger for et gammelt Ord i andre Lande. Paa Norden vil vi da lade Næt hvæle, og atter i Norden paa vort eget Lige, men dog i alle Maader velsignede og kiere fulde Fædrene Land.

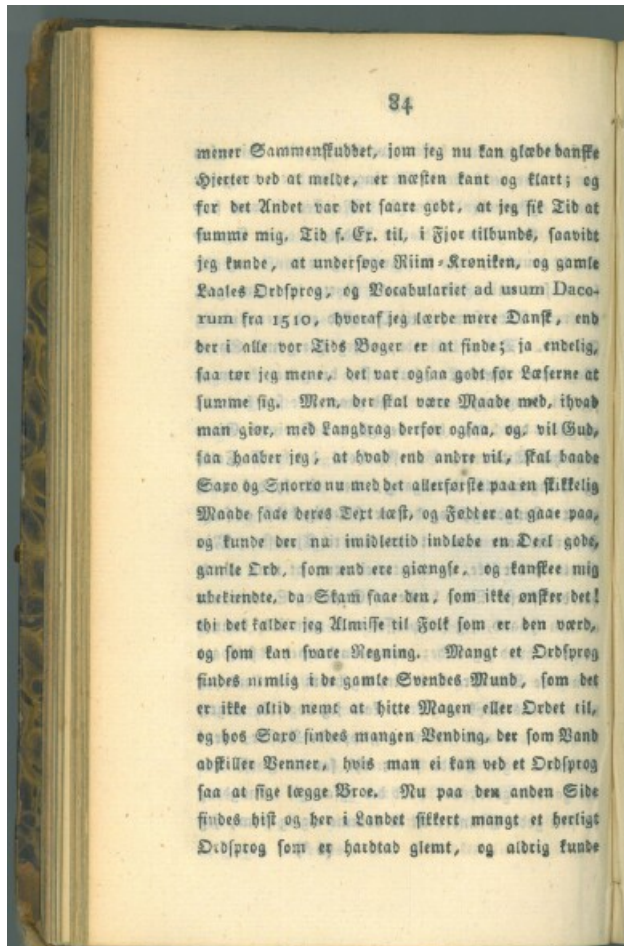
Danke behøve egentlig ingen Opmuntring til at samle paa Dedsprog, thi Lyst dertil er dem i Riødet baaret, og den overdrevene Folkeske som er vor Feil, og viser sig deri, at vi tør nodig komme frem med hvad de Fremmede kan ikke lide, eller hvad de ikke forud har rost Magen til, den er det mest som har fornyttet os i dette som i meget Andet, brødt Dedsprogene paa vore Læber og borte fremmet dem af vore Bøger; den er det mest som har givet Lydskerne, der ikke kende vore gamle grunddanste Bøger og Vendinger, Med til at paa faae, at vi i Grunden kun er Riøse, som de skal sætte Hoved paa. Opmuntringen vi trænge til, er da egentlig her som i Alt, kun Mod og Kraft til at vise os som vi ere, som Gud har skabt os, og som vi troste os til for ham at forsvare, uden at spørge det mindste om, enten hvad Lydskeren eller Nordman

den, for ei at tale om Svenken, vil sige. Man veed, jeg har et store Tanker om hvad jeg i sig Hens seende kan vieke, men aldenkund jeg selv er dansk, og folkeske fra Baarnsbeen saagobt som Nogen, men er dog, Gud see Lov! kommet saavidt, at jeg for at Verden tør være min Troe og min Hertomst bekjendt, uagtet jeg veed det er Ting, man nutildags kimser og blæser kun ad, saa har jeg det Haab, at efterhaanden kommer dog vel mangen En, haade Sællandsfar og Jyde, saavidt, og hvad der, næst Gud, gjør Haabet til Visshed, er Sandheden af, hvad man vidt og brebt, siger for et gammelt Ord, at Vælet falder ikke langt fra Stammen; thi det er sientlyst i Dannemænds Kronike, at ihvorvel Visshed, som Riim Kroniken formeldet, kaldtes en hofuelig Dyd, og blev ikke sjelden forblandet med Lasten som Hælet hendes Farve: den Folkeske eller Men neskefygt, vi talde om før, saa, naar det gjaldt aabenbarlig om hvad Guds Sandhed er, og Fædre hør tit, da bluedes Hjertet ved Folkeske, og Mand dom maatte de Fremmede kalde den Blyhed som gløbede da paa Dannemænds Kinder. Tilvisse gjælder det nu om Alt hvad vi læse var Fædrene tæret, thi saa smaa ere vi vordne i vore egne og Fremmedes Dine, saa tyndskorp og vindaaden tykles dem Marken at være; at et Windflod synes nok til at knække hver

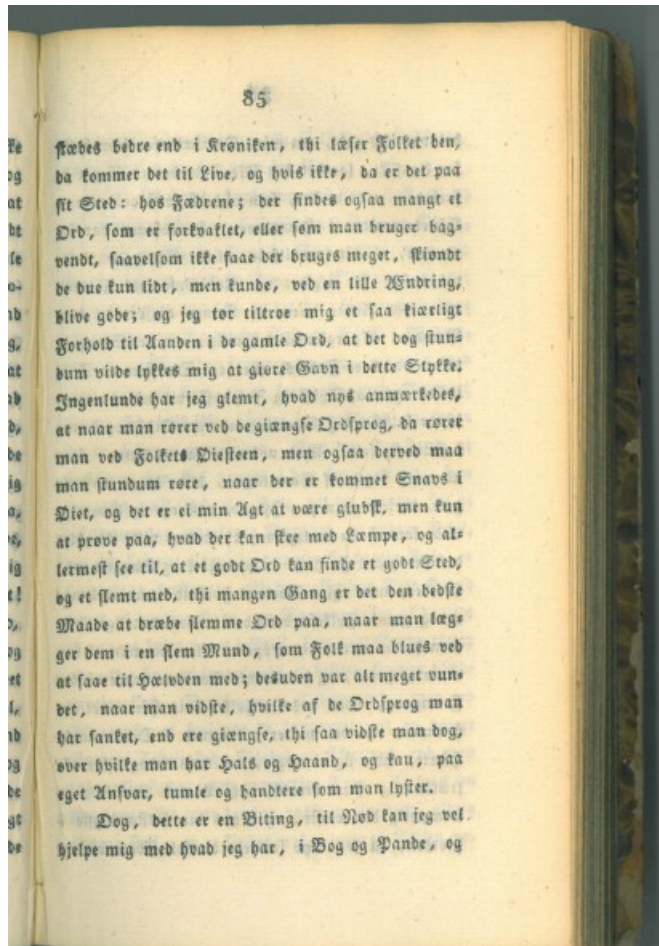

mener Sammenfaldet, som jeg nu kan glæde danske
 Hjertes ved at melde, mer næsten klart og klart; og
 for det Andet var det saare godt, at jeg fik Tid af
 summe mig, Tid f. Ex. til, i Gjør tilbunds, saavide
 jeg kunde, at undersøge Riim-Kroniken, og gamle
 Laales Didsprog, og Vocabulariet ad usum Daco-
 rum fra 1510, hvoraf jeg lærde mere Dansk, end
 der i alle vor Tids Boger er at finde; ja endelig,
 saa tør jeg mene, det var ogsaa godt for Læserne at
 summe sig. Men, det skal være Maade med, hvad
 man gjør, med Langdrag derfor ogsaa, og vil Gud,
 saa haaber jeg, at hvad end andre vil, skal baade
 Soro og Snorks nu med det allerførste paa en flinkelig
 Maade faae deres Dert sat, og Jædtes at gaae paa,
 og kunde der naar imidlertid indlebe en Ders gods,
 gamle Ders, som end ere giængse, og kan skee mig
 ubetændte, da Skam faae den, som ikke onsker det,
 thi det kalder jeg Almisse til Folk som er den værd,
 og som kan svare Regning. Mangt et Didsprog
 findes nemlig i de gamle Sverdes-Mund, som det
 er ikke altid nemt at hitte Magen eller Dretet til,
 og hos Soro findes mangen Vending, der som Mand
 afkiler Venner, hvis man ei kan ved et Didsprog
 saa at sigte lægge Bros. Nu paa den anden Side
 findes hist og her i Landet fliret mangt et hertigt
 Didsprog som er hardtad glemt, og aldrig kunde

faades bedre end i Kroniken, thi læser Folket den,
 da kommer det til Live, og hvis ikke, da er det paa
 sit Sted: hos Fædrene; der findes ogsaa mangt et
 Ders, som er forloaktet, eller som man bruger bag-
 vendt, saavel som ikke faae der bruges meget, Men
 de due kun lidt, men kunde, ved en lille Vending,
 blive gode; og jeg tør tiltroe mig et saa kærtligt
 Forhold til Anden i de gamle Ders, at det dog stund
 dum vilde lykkes mig at gjøre Gavn i dette Stykke;
 Ingenlunde har jeg glemmt, hvad ogsaa anmærkes,
 at naar man rører ved de giængse Didsprog, da rører
 man ved Folkets Diefteen, men ogsaa der ved maa
 man stundum røre, naar der er kommet Snavs i
 Diet, og det er ei min Agt at være glubst, men kun
 at prøve paa, hvad det kan skee med Lampe, og al-
 termest see til, at et godt Ders kan finde et godt Sted,
 og et slem med, thi mangen Gang er det den bedste
 Maade at bræde slemme Ders paa, naar man læg-
 ger dem i en slem Mund, som Folk maa blues ved
 at saae til Hæveden med; desuden var alt meget vund-
 det, naar man vidste, hvilke af de Didsprog man
 har sanket, end ere giængse, thi saa vidste man dog,
 over hvilke man har Hals og Haand, og kan, paa
 eget Ansvar, tumle og handtere som man lyst.
 Dog, dette er en Biting, til Næb kan jeg vel
 hjælpe mig med hvad jeg har, i Bog og Pande, og

det var ikke godt, om mine Oversættelser blev holdt for klassiske, saa det kan ikke skade der er Noget at forbedre, naar vi kun, som vi bedst forstaae, arbeide Effektkommerne i Hænderne. Hovedsagen har jeg nævnet, og vil kun tilføie, at det Spørgsmaal jeg vel anseer for afsjort til Modersmaalets Fordeel, men som Andre mene at Kuner afgjøre til detts Bænkere, Spørgsmaalet nemlig, om det Sprog vi tale, var vore Fædres, eller om Dansk er en Tøstulle, avlet af Tydsk og Islandsk, vil ved en nogenlunde fuldstændig Samling af vore Dødsprog kunne besvare sig selv. Vist nok vilde saavel denne, som at anden Nytte af Samlingen, blive langt anseeligere, dersom man paa Island, i Norge og Sverrig, vilde foranstalte en ligedan, thi derved vilde ikke blot det indbyrdes Forhold mellem Folk og Tungemaal i Norden, men ogsaa Nordens Forhold til andre baade ny og gamle Folkeskæb vinde et overordentligt Løs; men herom nytter det neppe at tale, da man ei kan vente at høres, og da overalt Saadant neppe vinder Fremgang, uden hos det Folk i hvis Hjerte det opkommer. At det nu er opfattet i Dannemarks Hjerte, lader sig ei nægte, om man endog vilde afstrætte mig Part derudi, thi Laales Samling er unægtelig den ældste, og Syds den fulstændigste i Norden, ja for Spb svævede dunkelt Ideen om at

sammenstille og forklare alle Folkeskæbs Dødsprog, netop den jeg her har havt for Dis.

Til Slutning kunde jeg vel have Lyst til at tale lidt om Brugen af Dødsprog i Tale og Skrift, men det er ikke saa lige en Sag, naar man vil skielne bestemt mellem Brug og Misbrug, og det nytter desuden kun lidt, da det her, som overalt hvor det gjælder om Regler for Tale og Skrift i Modersmaalet, i Grunden kommer an paa, om man ved hvad man vil sige, og er fortroelig med Sprogets Mand, thi, hvis ikke, hjælper ingen Regel, og naar saa er, behøver man ingen. Kun den Paastand, at Dødsprog kun skal bruges i den lavere Stiil, som grændser næst til daglig Tale, vil jeg berøre, for at indskærpe den indlysende Sandhed, at enhver Stiil, der ikke saameget muelig nærmer sig daglig Tale, er forkeert og forskruet, thi den offentlige Tale skal jo høres af daglige Mænd, og Bøgerne læses af daglige Dine; at sætte noget i Stiil, som vort Sprog rigtig udtrykker sig, er ingenlunde at beslitte sig paa usædvanlige Ord, Vendinger og Talemaader, men ved Eftertanke at forbinde de sædvanlige til en høiere Grad af Tydelighed, Klarhed og Efttertryk, end man sædvanlig finder i den mundtlige Tale. At man nu skal bringe Alt hvor det kan passe er ligefrem, albrig at tage Feil, er et Underværk, men at Stiilen no-

genfinde Klude forsmaa træffende Ordspreg's Fynd og
 Eftertryk, at den ikke Klude skabe, deels at knytte
 sig til dem, deels at indflette dem i sig, det seer man
 dog vel er en latterlig Paastand. Mere herom vil
 finde sit rette Sted i en Betragtning over Sproget,
 og indtil videre tage da Læseren til Takke med de
 som jeg haaber ei atdeles ubetydelige Vink, jeg her
 ansaae det for passende at give, og ei veed at slutte
 bedre end med Ordspreg: mange Balle smaae gjør
 en stor Haar.

J a r d e t,

(et Leilighedsvers).

Hvem kender ei Vaarens de yndige Dage,
 Naar Jorden sig bader i Solen med Lyf,
 Naar Sangfuglen vander i Skoven tilbage,
 Naar Haaret sig boigende hæver i Bryf,
 Udskjæder i Havet den dristige Snekke,
 Udbriver paa Marken den surende Plov,
 Opblomstret i Engen, hencifler i Bakke,
 Udspringer som Mai i den tonende Skov!
 Hvem kender ei Maie, som venlig forbinder
 Hvert smilende Haab med livsfalige Minde!

